

Høyst privat

Bjørnar Olsen
Sjefredaktør

- Over halvparten av de unge som uføretrygdes, blir det på grunn av psykiske lidelser
- Hver dag går minst 40 000 norske elever hjemmefra med angst for å bli mobbet av medelever
- Så mange som halvparten av oss kan få en psykisk lidelse i løpet av livet
- Psykiske helseplager koster Norge 60–70 milliarder kroner i året. Det tilsvarer inntektene fra tobakk-, bil-, bensin- og alkoholavgifter til sammen

Likevel løftes psykisk helse sjelden fram i aviser, radio og TV. I stedet fungerer mediene som ropert for de mest ressurssterke og taleføre, hevder de to professorene i medisinsk etikk Reidun Førde og Ole Frithjof Norheim (Aftenposten 21. mars). Et søk blant de største avisene i medieovervåkingstjenesten Retriever tyder på at påstanden har noe for seg: Kun 20 av rundt 3000 kronikker det siste året omhandlet psykisk helse.

Psykisk helse er viktig for den enkelte, men fraværende i det offentlige rom

Psykisk helse er viktig for den enkelte, men fraværende i det offentlige rom – kanskje nettopp fordi psykisk helsearbeid gjerne rettes mot den enkelte. Slik privatiseres psykisk helse. Vi trenger derfor et vokabular som løfter psykisk helse ut av det private rommet. Kanskje psykologien bør gå inn i det tverrfaglige rommet, slik Ole Trygve Stigen foreslår i denne utgaven. Da kan for eksempel statsvitere og psykologer sammen besvare spørsmålet om hvordan politiske beslutninger får betydning for befolkningens helse.

Så langt har psykologien operert langt inn på den individualpsykologiske banehalvdelen, skriver dette temanummerets gjesteredaktører. Uten at psykologene nødvendigvis ønsker seg en slik rolle. Jon Erling Heggland og kolleger forteller at norske kommunepsykologer ønsker å jobbe **mindre** individrettet enn hva de gjør, mens de i praksis nedprioriterer det forebyggende og helsefremmende arbeidet til fordel for mest mulig individuell behandling til flest mulige (side 510). Slik forblir psykisk helse et privat anliggende.

Folks engasjement for psykisk helse vekkes ikke når temaet adresseres på befolkningsnivå, forteller NIBRs evaluering av Opptrappingsplanen. Først når man opplever psykiske helseplager hos noen som står oss nær, engasjeres vi. Dette visste fagfolkene bak den britiske satsningen på psykologisk behandling (IAPT) å utnytte. De rettet lobbyarbeidet mot politikere som hadde sett psykiske helseplager i egen krets. Antagelsen var at disse ville skjønne viktigheten av å gjøre psykologisk behandling lettere tilgjengelig. Tydeligvis virket det, for flertall for satsningen ble skaffet. Det viser den helsepolitiske kraften det kan ligge i å gjøre noe privat til et felles anliggende.

bjornar@psykologtidsskriftet.no